

ВІД АВТОРА

Ще з часів давньої України наші пращури вірили у те, що дивовижна сила зілля євшану могла повернути будь-яку людину до витоків свого роду, нагадати їй любов і повагу до рідної землі і народу.

Як сьогодні багатьом із нас бракує тієї магічної сили отого євшан-зілля. Адже в силу різноманітних історичних перипетій, суспільних потрясінь, ідеологічних та політичних метаморфоз ми, українці, чимало втратили, передусім, у самоусвідомленні величі нашої рідної мови, культури та історії.

Зійшовши на манівці національного безпам'ятства, ми й не стямилися, як на початку ХХІ століття раптом перетворилися з колись великого народу-державника, до волі й думки якого не без зацікавлення прислухалася чи не уся Європа, в населення, яке багато у чому так і не змогло позбутися тавра «малороса», віддавши свою дзвінкоголосу мову на поталу ганебному суржику, а кращих із кращих достойників своєї багатющої культури та історії — у спільний казан інтернаціоналізму, із дна якого впродовж віків черпали поживу і наснагу для свого власного розвою і процвітання будь-які інші народи, окрім нас — українців.

Цілі суцвіття яскравих імен, постатей та особистостей, котрий впродовж тривалого часу безоглядно присвоювали собі культури інших народів, сьогодні, як ніколи, потребують свого беззаперечного повернення в родинне лоно матері-України. Сотні ж тих, які, попри усі випробування долі, так і не піддалися розчиненню у середовищі культурної інвазії інших народів, і досі продовжують незаслужено нести на своїх ясных чолах означену кимось [Купити книгу онлайн](http://www.kyivpost.com/news/culture/article.php?id=67725) «Купити книгу онлайн» у фізичній формі (розповсюдження в Україні).

У цьому сенсі не буду вкотре наголошувати на постатях, які вже хрестоматійно стали інтелектуально-духовним символом української нації, серед яких, зазвичай, називають імена Тараса Шевченка, Івана Франка чи Лесі Українки в літературі, Миколи Лисенка в музиці чи Іллі Рєпіна в малярстві.

Я хочу нагадати, що ми, українці, дали світові недосяжного любомудра і філософа Григорія Сковороду, котрий жив і творив у час, який задовго до його народження та століття після його смерті виглядав суцільною пусткою в усьому просторі філософської думки серед слов'янських народів.

А такі українці, як Микола Дилецький, котрий першим запропонував у музичній культурі східних слов'ян партесний (багатоголосний) спів в хоровій музиці, чи Максим Березовський, який став першим з числа слов'янських народів академіком музики з дипломом найавторитетнішої у тогочасній Європі Болонської філармонійної Академії, автором неперевершеного хорового концерту «Не отвержи мене во время старости» — твору, який увійшов в десятку найвищих зразків духовної музики, створених людством впродовж усієї історії, — і донині перебувають на межі перетягування у сферу культур інших народів.

Це наш Модест Менцинський до сьогоднішнього часу залишається неперевершеним оперним співаком, репертуар якого умістив усі тенорові партії з опер Ріхарда Вагнера. Це наша велика Соломія Крушельницька, ставши правдивою окрасою європейської оперної сцени кінця XIX — початку XX століття і явивши світові еталонне виконання таких партій, як Гальки («Галька» С. Монюшко), Електри та Саломеї («Електра», «Саломея» Р. Штраус) у сезонах з 1908 по 1923 роки, з огляду на свій недосяжний у світовому масштабі співацький авторитет неодноразово під час гастролей по країнах Латинської Америки була запрошеною для виконання національного гімну Аргентини, зокрема й у концертах, що проходили з нагоди відзначення 100-річчя держаної незалежності цієї країни.

Це «Щедрик» нашого геніального Миколи Леонтовича для цілого світу [Купити книгу на сайті книжРіздвяна»](#) свят.

А чисельний вимір тиражів платівок із записом голосу нашого великого Бориса Гмирі й досі є недосяжним навіть серед числа найіменитіших світових кумирів вокального мистецтва.

У цьому переліку світової мистецької слави яскраво сяє й ім'я лемка Никифора Дровняка — самобутнього майстра пензля, чий неповторні роботи увійшли до переліку найвизначніших творів художників-примітивістів світу.

І чи не наш великий українець Сергій Лифар постав в очільництві новітнього відродження у ХХ столітті національного балету на батьківщині класичного танцю — Франції?

Серед оцих лише кількох із сотень імен нагадаймо і про те, що пісня «Рідна мати моя», написана двома великими синами України — композитором Платоном Майбородою і поетом Андрієм Малишком, була визнана наймелодійнішою серед усього, що було написано у пісенному жанрі впродовж ХХ століття й отримала спеціальну нагороду — Золоту «Ніку».

Тому не зрікаймося віри у те, що прийде час, в якому, за пророцтвом великого Тараса, постанемо рівними серед рівних народів в єдиному колі.

І віряться, що цілющий запах чудодійного євшан-зілля, попри усі чари забуття і манкуртства, поверне до берегів отчого краю не одне покоління українців.

Ця книга — одна із спроб у досягненні цієї святої мети.

ЛЮБОМУДР ІЗ ВСЕСВІТУ

(Григорій Сковорода)

У грудні 1741 року, коли шість обозів із запряжених двійкою коней у кожному нарешті перетнули умовний кордон українського Лівобережжя і вїхали на безмежні простори Російської Імперії, усіх, ще не надто стомлених дорогою купців, зодчих та простолюдних майстрів та ремісників, що їхали у критих возах, застала доволі цікава звістка — на трон Імперії зійшла нова правителька — цариця Єлизавета Петрівна.

Невдовзі усім подорожуючим в обозах стало відомо, що новоінтронізована володарка Російської Імперії була вельми миловидною жінкою, тридцяти двох років від народження. Єлизавета — донька великих очільників «всея Руси» — царя Петра Першого та його дружини — імператриці Катерини Першої.

Особливе пошвавлення вісткою про вступ на найвищий трон імперії відчувалося в обозі, в якому їхали до Санкт-Петербурга юні співаки, що місяць тому були відібрані особисто провідним півчим Імператорської придворної хорової капели, володарем славнозвісного в усьому мистецькому світі Росії баса — Іваном Головнею.

Саме ці юні співаки з України стали володарями неабиякого щастя, коли триницять років тому були відібрані як

найталановитіших і найздібніших внаслідок прискіпливого конкурсу з-поміж більш ніж трьохсот претендентів на право навчатися співу й музиці при найславетнішій в Європі Санкт-Петербурзькій Імператорській придворній хоровій капелі, а згодом, кому, звісно, пощастить, залишитися у ній на добре оплачуваній посаді придворного музиканта. І не так уже й важливо, якого саме музиканта, — чи то хорового півчого, чи соліста-вокаліста, чи музиканта придворної капели, а чи навіть капельмейстра. Адже відомо, що з часу свого заснування Імператорська придворна хорова капела у своїй основі «живилася» талантами здебільшого вихідців з України, бо був то край землі, родючої на хліб і співочі голоси, яких годі було віднайти деінде, аніж у цій частині неозорої Російської Імперії.

Отож, веселий настрій у цьому, без сумніву, співочому обозі із десятима найголосистішими юнаками з України міцно запанував із двох причин.

Перша полягала у тому, що хлопці твердо знали, що кілька найближчих років вони будуть гідно забезпечені як морально, так і матеріально. Адже до співаків і музикантів царської капели завжди було особливе ставлення. Найталановитіші з них мали змогу максимально наблизитися до найвищих посадових осіб імператорського двору, здобути гідне фінансове становище, а згодом і чималу казенну пенсію.

Поряд із матеріальними благами, немало найвизначніших співаків і музикантів капели, особливо серед найталановитішої юні, домагалися спеціальних казенних пенсій, на які могли зовсім безбідно жити, а найуспішніші у царині мистецтва отримували ексклюзивну нагоду продовжувати свій вишкіл у найкращих мистецьких школах Європи.

До тих, хто не ставив перед собою таких високих завдань, очільники імперського двору теж ставилися із особливою увагою. Адже кожному капеляну-початківцеві, окрім повного казенного утримання, із імператорської казни виплачувалося по двадцять п'ять рублів на рік (а це були зовсім немалі гроші), і, на додачу, в будні дні їм давали по дві копійки на день. Це було неабияк